

* فصل پنجم: از سقیفه تا قتل عثمان

مقدمه: سرشت حق جوی انسان

دو علت بر پافشاری دانشمندان به مسئله جانشینی پیامبر اکرم وجود دارد:

(۱) انسان در پی اثبات و توجیه باورهای خویش است

(۲) حق بدان علت که حق است، حتی اگر مسئله اعتقادی نباشد مورد دفاع انسانها قرار میگیرد

برخی از علل نیاز به جانشینی پیامبر عبارتند از:

(۱) فلسفه بعثت پیامبران (۲) نیاز جامعه به زمامداران (۳) لزوم ارتباط بین عالم ربوبی و انسانی (۴) تفسیر اصول کلی دین (۵) تاکیدات قرآن بر نقش جانشین پیامبر

از نظر شواهد تاریخی نیز: سخنان عبدالله فرزند عمر در خصوص لزوم تعیین جانشین - گفتگوی ابن ابی الحدید با نقیب علوی درباره مسئله خلافت - توصیه عایشه به عمر از طریق پسرش در خصوص لزوم تعیین جانشین و تاکید آیات قرآن

حوادث مهم جریان سقیفه:

اصرار پیامبر بر اعزام سپاه اسامه:

پیامبر برای مقابله با رومیان سپاهی از مهاجرین و انصار را گرد آورد و ابوبکر، عمر و چندین تن از افراد سرشناس را با فرماندهی اسامه ۲۰ ساله راهی روم کرد و در حالی که در بستر بیماری بود حضرت علی (ع) را در مدینه نگه داشت. هرچند دستهای مرموزی در داخل لشکر مانع حرکت شد که پیامبر عاملان این کار را ملعون خواند.

بروز شکافها

در حالی که پیامبر در بستر بیماری بود و صحابه و بزرگان در خانه وی به عیادت آمده بودند پیامبر در خواست نوشت افزار میکند تا وصیت خود را بنویسد و مهمترین پیام رسالت خود را اعلام کند که عمر مانع این کار می شود.

جریان سقیفه و شکل گیری خلافت

خلافت ابوبکر

پس از رحلت پیامبر پیکری از عمر بن خطاب عمر و ابو عبیده را روانه سقیفه کرد در حالی که اهل بیت و حضرت علی (ع) از این موضوع آگاهی نیافتند. در سقیفه ابوبکر به عنوان جانشین و خلیفه اعلام شد و برخی از انصار از جمله قبیله اسلم که به ظاهر تصادفی در ثقیفه حضور داشتند با وی بیعت کردند و ابوبکر بن ابی قحافه در ۶۰ سالگی به خلافت رسید

جنگ های رده و واقعیت از دین برگشتگان

خلافت ابوبکر بسیاری دستگاه خلافت را مشروع ندانسته و از دادن زکات اجتناب میکردند و برخی نیز راه ارتداد و بی دینی را پیش گرفتند که با اعمال خشونت زیادی از طرف دستگاه خلافت مواجه می شدند.

گذر از در خانه فاطمه (س)

حضرت علی (ع)، یاران نزدیک وی و خاندان هاشم که در جریان ثقیفه نبودند توسط ابوبکر و عمر به مسجد فراخوانده شدند که با واکنش حضرت علی (ع) مواجه شدند بدین ترتیب خانه ایشان را محاصره و تهدید کردند که آنرا به آتش خواهند کشید عمر و همراهانش در مقابل درب خانه با مقاومت حضرت فاطمه زهرا (س) مواجه شدند و پس از اعمال خشونت بدون نتیجه خانه را ترک کردند ولی بعد ها حضرت علی و همراهانش با در خطر دیدن تلاشهای پیامبر با آنها مصالحه کرد

فدک نمادی از معنایی عظیم:

یکی از اقدامات ابوبکر تصرف منطقه فدک بود که از پیامبر به حضرت زهرا به ارث رسیده بود فلذا حضرت فاطمه (س) به همراه عده ای از زنان راهی مسجد شد و با ابوبکر به گفتگو پرداخت هرچند ابوبکر از بازپس دادن باغ امتناع کرد. دیگر اقدام خلیفه اول گسیل سپاه اسامه به مرزهای روم پس از رحلت پیامبر بود در حالی که پیامبر قبل از رحلت دستور حرکت سپاه را علام کرده بود و سپاه بدون ابوبکر و عمر به سمت مرز حرکت کرد و این بار کسی مانع حرکت لشکر نشد و لشکر بعد از چهل روز یا بیشتر با پیروزی بازگشت. خلیفه اول در حال تب و لحظات بیهوشی اقدام به تعیین عمر به عنوان جانشین کرد.

با تشکر

بابک رضایی افشار